

ВПЛИВ БУГАЇВ РІЗНИХ ЛІНІЙ НА ГОСПОДАРСЬКИ КОРИСНІ ОЗНАКИ ДОЧОК

Викладено результати оцінки ефективності використання бугаїв різних генеалогічних ліній та їхній вплив на господарські корисні ознаки дочок. Установлено, що найбільш перспективними для подальшої селекційної роботи є плідники ліній С.Т.Рокіта, В.Б.Айдіала та А.Адема. Оптимальний вік першого осіменіння становить 528–534 дні.

Лінія, молочна продуктивність, розведення

У сучасній системі великомасштабної селекції використання бугаїв з високою племінною цінністю є найвагомішою складовою підвищення генетичного потенціалу продуктивності молочної худоби [1]. На даному етапі розвитку тваринництва необхідно враховувати значну кількість ознак, що впливають на економічну ефективність ведення молочного тваринництва. Необхідно продовжувати племінне і виробниче використання тварин, адже нетривале їхнє використання не дає змоги виявити потенційні можливості продуктивності та гальмує подальше їхнє удосконалення. Ефективність ведення галузі молочного скотарства значною мірою залежить від тривалості господарського використання корів та їхньої продуктивності протягом життя [2]. Враховуючи те, що ефективність генетичного прогресу залежить на 90–95% від рівня племінної цінності бугаїв, головним і найбільш ефективним методом у селекційній роботі залишається оцінка їх за якістю нащадків [3–4]. Проте не завжди плідники-поліпшувачі, що походять із видатних ліній, реалізують свій генетичний потенціал в певних умовах. При цьому ступінь їхньої реалізації досить різний.

Нами було поставлено завдання провести аналіз ефективності використання плідників та їхнього впливу на господарські корисні ознаки нащадків, визначивши при цьому кращі лінії для подальшого розведення.

* Науковий керівник — доктор сільськогосподарських наук, професор, член-кореспондент УААН М.Я. Єфіменко.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проводилися в стаді корів української чорно-рябої молочної породи плеємзаводу ЗАТ АПК “Зоря” Рівненської області. За ретроспективними даними первинного зоотехнічного і плеєнного обліку проводили аналіз молочної продуктивності, вмісту жиру в молоці, тривалості життя та віку першого осіменіння. До вибірки було включено 365 корів, які вибули із стада після закінчення щонайменше першої лактації. Біометричну обробку експериментальних даних та матеріалів ретроспективного аналізу проведено згідно з методиками М.А. Плохінського [5] на ПЕОМ з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel.

Результати досліджень. Використання бугаїв різних ліній при розведенні чорно-рябої молочної породи сприяло формуванню стада з досить високим коефіцієнтом мінливості за молочною продуктивністю (табл. 1).

У середньому по стаду при продуктивності 3535 кг за першу і 4401 за кращу лактації він становив 19,6–20,0%. Це вказує про достатній рівень для подальшої селекційної роботи із стадом. За першою лактацією найбільш продуктивними були дочки бугая Мулата 5205 з лінії Р.Соверінга 198998 — $3800 \pm 61,6$ кг, що вище від середнього у стаді на 7,5%.

Певний час у стаді використовували плідників голландських ліній, особливо А.Адема. Так за результатами наших досліджень було встановлено, що дочки бугая Доброго 1593 за першою лактацією мали молочну продуктивність $3543 \pm 179,2$ кг при середній жирності молока 3,8%, тобто знаходилися на рівні середнього по стаду. Плідники інших ліній істотної відмінності щодо молочної продуктивності не мали і були на рівні середнього $3283 \pm 142,8$ — $3639 \pm 113,4$ кг.

За кращою лактацією найвищу продуктивність зафіксовано у дочок плідника С.Т.Рокіта 252803 — 5013 кг молока жирністю 3,8%, що становить +612 кг молока та +0,03% жиру до середнього в стаді. Слід відмітити, що різниця продуктивності між найвищою і найнижчою становила 1300 кг. Таким чином, за першою лактацією найвищий генетичний потенціал продуктивності проявили дочки плідників Мулата 5205 — $3800 \pm 61,6$; Ключа 6 — $3639 \pm 113,4$ %; Банана 3925 — $3579 \pm 181,2$ кг. За кращою лактацією — дочки Браслета 108 — $5013 \pm 98,7$; Доброго 1593 — $4899 \pm 168,7$; Ананаса 455 — $4599 \pm 137,6$ кг.

У сучасній практичній селекції значне місце відводиться збільшенню тривалості використання тварин. Актуальним залишається

1. Молочна продуктивність дочок плідників різних ліній

Лінія	Кількість плідника	n	Перша лактація				Краща лактація			
			надій, кг		вміст жиру, %		надій, кг		вміст жиру, %	
			M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv
С.Т.Рокіта 252803	Браслет 108	76	3300±68,1	17,9	3,87±0,01	2,1	5013±98,7	17,2	3,81±0,017	1,7
В.Б.Айдала 1013415	Кумир 1535	60	3521±92,8	20,4	3,82±0,01	1,3	4437±96,5	16,8	3,78±0,01	1,8
Р.Соверінг 198998	Мулат 5205	95	3800±61,6	15,8	3,77±0,006	1,6	4123±66,2	15,7	3,76±0,06	1,6
М.Міфтейна 95679	Ключ 6	36	3639±113,4	18,7	3,74±0,01	1,6	3713±113,5	18,3	3,74±0,01	1,7
	Банан 3925	27	3579±181,2	26,3	3,82±0,01	1,4	4234±173,9	21,7	3,77±0,017	1,7
	Ананас 455	26	3283±142,8	22,2	3,84±0,015	2,0	4599±137,6	15,3	3,78±0,014	1,9
Середнє по лінії М.Міфтейна		89	3531±83,2	22,1	3,79±0,008	2,0	4135±90,0	20,5	3,77±0,007	1,8
А.Алема 30587	Дебрій 1593	21	3543±179,2	23,2	3,81±0,036	4,4	4899±168,7	15,8	3,8±0,014	1,7
	Пілюг 827	24	3309±140,1	20,7	3,83±0,009	1,2	4071±169,3	20,8	3,81±0,017	1,0
Середнє по лінії А.Алема		45	3407±114,0	22,2	3,82±0,02	3,1	4475±134,0	20,1	3,8±0,008	1,4
Середнє по стаду		365	3535±37,0	20,0	3,81±0,004	2,2	4401±44,8	19,6	3,78±0,001	1,79

питання оптимального віку першого осіменіння. Аналіз наших даних (табл. 2) показує, що найбільшу тривалість життя мали нащадки Браслета 108 — $2928 \pm 56,7$ днів. Дочок цього плідника вперше було осіменено у віці $528 \pm 25,4$ днів. В середньому по стаду тривалість життя становила $1865 \pm 31,9$ днів, вік першого плідного осіменіння — $599 \pm 8,2$ днів. Варіабельність даних ознак становить відповідно 12,5–22,8 і 19,0–28,7%. На нашу думку, вік першого осіменіння зумовлений не лише генетичним фактором, але й значною мірою фактором годівлі та утримання. З табл. 2 видно, що із збільшенням віку першого осіменіння тривалість життя корів зменшується на 19,3% від середнього по стаду, у дочок плідника Мулата 5205 вік першого осіменіння — 615 днів, тривалість життя — 1506 днів.

2. Господарські якості дочок плідників різних ліній

Лінія	Кличка плідника	n	Тривалість життя, дні		Вік першого осіменіння, дні	
			$M \pm m$	C_v	$M \pm m$	C_v
С.Т.Рокіта 252803	Браслет 108	76	$2928 \pm 56,7$	11,5	$528 \pm 25,4$	28,5
В.Б.Айдіала 1013415	Кумир 1535	60	$2022 \pm 62,4$	18,8	$616 \pm 25,6$	25,3
Р.Соверінга 198998	Мулат 5205	95	$1506 \pm 28,1$	19,7	$615 \pm 12,9$	22,2
М.Чіфтейна 95679	Ключ 6	36	$1385 \pm 38,9$	20,2	$580 \pm 15,3$	19,0
	Банан 3925	27	$2001 \pm 93,2$	22,8	$649 \pm 32,6$	24,6
	Ананас 455	26	$2306 \pm 79,9$	12,5	$433 \pm 30,4$	25,3
Середнє по лінії М.Чіфтейна		89	$1673 \pm 51,9$	29,1	$577 \pm 15,1$	24,5
А. Адема 30587	Добрий 1593	21	$2455 \pm 81,9$	13,8	$534 \pm 54,1$	28,7
	Пілот 827	24	$2066 \pm 83,6$	16,2	$619 \pm 37,5$	24,2
Середнє по лінії А. Адема		45	$2266 \pm 69,2$	17,3	$569 \pm 33,9$	33,7
Середнє по стаду		365	$1865 \pm 31,9$	31,1	$599 \pm 8,2$	24,9

Висновки. 1. Найбільший вплив на господарські корисні ознаки дочок мають бугаї, які походять з ліній С.Т.Рокіта, В.Б.Айдіала та А.Адема.

2. Оптимальний вік першого осіменіння, що позитивно впливає на господарські та продуктивні ознаки, — 528–534 дні.

1. *Полупан Ю.П.* Селекція бугаїв за племінною (генетичною) цінністю // Проблеми розвитку тваринництва: Міжвід. темат. наук. зб. — К.: Аграрна наука, 2000. — Вип. 2. — С. 90–92.

2. *Гавриленко Г. М.* Тривалість господарського використання корів української червоно-рябої молочної породи // Там само. — С. 44–46.
3. *Басовський М. З., Рудик І. А., Буркат В. П.* Вирощування, оцінка і використання плідників. — К.: Урожай, 1992. — 216 с.
4. *Петренко І. П.* До теорії консолідації порід у скотарстві // Розведення і генетика тварин. — 1999. — Вип. 31-32. — С. 185–189.
5. *Плохинский Н. А.* Биометрия. — М.: МГУ, 1970. — 368 с.

ВЛИЯНИЕ ПРОИЗВОДИТЕЛЕЙ РАЗЛИЧНЫХ ЛИНИЙ НА ХОЗЯЙСТВЕННО ПОЛЕЗНЫЕ ПРИЗНАКИ ДОЧЕРЕЙ. В. В. Першута

Изложены итоги оценки эффективности использования производителей различных генеалогических линий и их влияние на хозяйственно полезные признаки дочерей. Установлено, что наиболее перспективными для дальнейшей селекционной работы являются производители линий С. Т. Рокита, В. Б. Айдиала и А. Адэма. Оптимальный возраст первого осеменения ровняется 528–534 дням.

Линия, молочная продуктивность, разведение

INFLUENCE OF BREEDERS OF DIFFERENT LINES ON ECONOMICAL-USEFUL CHARACTERISTICS OF DAUGHTERS ANIMALS. V. V. Pershuta

The are given the conclusions of the estimation of the effective ness of the use of various genealogical lines breeders and their influence on economical-useful characteristics of daughters-animals. There are ascertained that the most promising for the further selective breeding researches are the breeders of the S. T. Rokita, V. B. Ideal and A. Adam. The optimum age for the first fecundation is 528–534 days.

Line, lactic productivity, breeding